

80 vuotta ja risat – Mustosten muistoja

Päivi Istala

Olipa juhlavaa ja suorastaan ylpeän liikuttavaa kokoontua elokuussa 2016 Tuusulaan – maan vanhimpiin kuuluva Mustosten sukuseura (alun perin Mustos-suvun sukuyhdistys) vietti silloin 80-vuotisjuhliiaan. Erityisen ansiokkaalta tuntui se, että juhlassa julkaistiin Mustosten sukuseuran 80-vuotishistoriikki, tekijöinä Vesa Mustonen ja Kaija Salminen. Seuraavassa kertomuksia taustoista ja myös itse juhlasta, johon otti osaa yli 100 suvun jäsentä.

Millä tavoin sukuseurojen syntysanoja on lausuttu tai kirjoitettu, siitä on monenlaisia dokumentteja ja muistoja olemassa. Mustosten sukuseuran vanhin syntysanapaperi lienee kesäkuun 15. päivältä vuodelta 1929. Silloin synnytetettiin Mustosten ensimmäistä sukukokousta, ajatuksen alullepanijoina olivat sisarukset Yrjö ja Kerttu Mustonen Nurmeksesta. Fil. maist. Yrjö toimi luonnon- ja maantiedon opettajana ja harrastuksena hänellä oli sukututkimus. Sisarensa Kerttu opiskeli veljensä tavoin Helsingin yliopistossa ja tuli myöhemmin tunnetuksi Suomen iskelmäsanottajien kärkekaartiin kuuluvana runoilijana.

Mustosten ensimmäinen kokoontuminen Kajaanissa 15.6.1929.

Kuvassa takana keskellä Artturi Lönnbohm, suvun ensimmäinen esimies, Eino Leinon isovelji.

Toisessa rivissä ensimmäisenä ja kolmantena vasemmalta aloitteentekijät Yrjö ja siskonsa Kerttu Mustonen.

Suvun suurin nimi on tietysti Eino Leino, hänen Mustos-Lönbohmeihin kuuluvat lähiomaisensa olivat mukana sukukokousta koolle kutsumassa v. 1929. Heidän piiristään lähti liikkeelle kiertokirje, jota vei eteenpäin mm. Tampereen Hatanpään sairaaloiden taloudenhoitaja Artur Mustonen. Itse kiertokirjeen on historia vienyt mennessään, mutta ruoveteläiselle pastori Mustoselle osoitetussa lähetekirjeessä Artur Mustonen kertoo, että edellisenä talvena ”ovat eräät Kajaanissa asuvat Mustos-Lönbohmi -sukuun kuuluvat henkilöt ryhtyneet puuhaamaan sanottuun sukuun kuuluvien yhteistä sukukokousta”. Se oli kutsuttu koolle Kajaaniin heinäkuuksi, ja Arturin mukaan ”on jo kesäkuun alkuun mennessä ilmoittanut noin 60 ’serkkua’ perheineen kokoukseen osallistuvansa”.

Mustoset järjestäytyvät

Tuosta kokoontumisesta lähti Mustos-suvun sukuyhdistys liikkeelle, ensimmäisen tapaamisen valokuvassa ovat mukana sekä Yrjö että Kerttu Mustonen sekä Artturi Lönbohmi. Varsinainen perustaminen tapahtui Kajaanissa vuoden kuluttua eli 1930 ja nimeksi tuli siis Mustos-suvun sukuyhdistys.

Kesti kuitenkin vielä viisi vuotta ennen kuin yhdistys rekisteröitiin. Tuo päivämäärä on 14.5.1935, ja se on siis seuran virallinen perustamispäivä. Ensimmäinen varsinainen sukukokous pidettiin kuitenkin Kuopiossa jo aiemmin, 7.8.1934, siellä oli puheenjohtajana Eino Leinon isovelji, insinööri Artturi Lönbohmi. Hänestä tuli sukuyhdistyksen ensimmäinen esimies, kuten puheenjohtajaa säännöissä nimitettiin, ja hän toimi tuossa tehtävässä vuoteen 1942 eli kuolemaansa saakka. Sukukokoukset oli määrä pitää joka viides vuosi, ja Mustoset ehtivät kokoontua 26.-27. 8. 1939 Helsingissä. Ohjelmassa oli yhteinen illallinen, seuraavana aamuna käynti Hietaniemen hautausmaalla Eino Leinon haudalla ja sen jälkeen huvimatka Suomenlinnaan.

Yhdistys ”nukkui” lähes 40 vuotta

Sodan syttyminen aiheutti täydelliseltä näyttävän katkon yhdistyksen toiminnassa, ja hiljaiselo jatkui sodan jälkeenkin lähes neljäkymmentä vuotta, jatkajia ei löytynyt. Toimintaa käynnistettiin uudelleen vasta 1980-luvun alussa. Historiikin tekijä Vesa Mustonen sanoikin aineistoa kootessaan huomanneensa, että hänellä oli työn alla ”vähän alle 40-vuotishistoriikki”. Vuosina 1983 - 84 sai uusi valittu sukuneuvosto paljon aikaan, ja esimiehen Kauko Mustosen toimesta kutsuttiin kunniajäseniksi 70 vuotta täyttäneet Eya Leino (Eino Leinon tytär) ja säveltäjä Aimo Mustonen. Erityisesti satsattiin sukututkimukseen – Mustosissa on yhteensä 35 eri sukuhaaraa ja tutkimista siis riittää. Lehti-ilmoituksia ja -artikkeleita alkoi ilmestyä, liityttiin jäseneksi Suomen Sukututkimusseuraan ja Sukuyhteisöjen Tuki ry:hyn. Aimo Mustonen sävelsi sukuyhdistykselle laulun ”Sukumme mahtava virta” – laulun sanoitti radiotoimittaja Esko Mustonen, ”Herra Sävellahja”. Sukuvaakunan luonnos hyväksyttiin sukukokouksessa 1983 – sen oli suunnitellut graafikko Salme Eriksson, ja kuviona on ensimmäinen tunnettu Mustosten puumerkki, Antti Mustosen kypälärästi 1500-luvun lopulta. Vaakunan värit ovat musta ja kulta.

Toiminnan aaltoliikettä

Seuranneet vuodet ovat olleet yhdistystoiminnassa aika tavallista aaltoliikettä, aktiivikausia ovat seuranneet hiljaisemmat vaiheet. Yhdistyksen henkiin herättäneen lehtimies Kauko Mustosen jälkeen esimiehinä ovat olleet mm. kirkkoherra Ilmari Mustonen, agronomi Kaarlo Mustonen, mainosmies Pekka Mustonen ja toimitusjohtaja Timo Mustonen.

Vuoden 2014 tietämissä Mustosten sukuseurassa mietittiin 80-vuotisjuhlien järjestämistä. Kun sukukokousten sykli on ollut kolme vuotta ja seuraavaksi vuorossa olisi vuosi 2016, päätettiin lyödä kaksi kärpystä yhdellä iskulla ja viettää 80-vuotisjuhla tuona vuonna, vuoden viiveellä siis. Monen maakunnissa pidetyn sukukokouksen jälkeen kokousvuorossa oli pääkaupunkiseutu, paikaksi valikoitui Tuusulan rantatie.

80-vuotisjuhlat valmistelleen sukuneuvoston jäseniä:

vas. eturivissä sihteeri Kaija Salminen, esimies Päivi Istala, Vuokko Mustonen, Riitta Hyttinen ja Sointu Elo, takarivissä vas. Jorma Vappula, Vesa Mustonen ja Timo Mustonen.

Valokuva Hannu Mustonen

Pitkästä aikaa oli aika kutsua kaksi kunniajäsentä. Rehtori Tapio Mustonen Joensuusta, sukuneuvoston pitkäaikainen jäsen ja varapuheenjohtaja, jonka suuri ansio on ollut Mustos-arkiston saaminen Joensuun maakunta-arkistoon. Toinen kunniajäsenyys myönnettiin monivuotiselle suvun esimiehelle Timo Mustoselle Lohjalta – hän oli toimessa 1998-2010. He saivat myös Sukuseurojen Keskusliiton kultaisen ansiomerkin työstään Mustosten hyväksi.

SSK:n kultaisen ansiomerkin saajat ja seuran kunniajäsenet Tapio ja Timo Mustonen.
Valokuva Hannu Mustonen

Osa Mustosten sukuseuran 80-vuotisjuhlien yleisöstä Tuusulan rantatiellä hotelli Gustavelundissa.
Valokuva Hannu Mustonen

Juhlat olivat hauskat ja viihdyttävät. Käytiin bussiretkellä Ainolassa ja Halosenniemessä, kuunneltiin sukututkimusesitelmä, tavattiin ”Rantatien runoruhtinas” Eino Leino näyttelijä Heikki Lundin hahmossa, ja juhlaesitelmän piti psyk. tri Mirja Malmberg mielenkiintoisesta aiheesta ”Sisarusten välisistä suhteista”. Kerrottiin tarinoita oman sukuhaaran Mustosista ja nähtiin vanhoja valokuvia. Kokoustettiin, mutta oli myös soittoa ja laulua, ostettiin Mustos-tuotteita ja haastettiin sukulaisten kanssa kolmen kuluneen vuoden jutut. Iloisin mielin lähdettiin jatkamaan sukuseuran vaiheita uuden sukuneuvoston ja puheenjohtaja Tero Mustosen johdolla.

Muistoja merkitsi paperille Päivi Istala, Mustosten sukuseuran esimies 2010-2016.